

*Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen
työpapereita*

*Pellervo Economic Research Institute
Working Papers*

N:o 95 (Huhtikuu 2007)

ETSIKKOAIKA
**Metsäsektorin tulevaisuus Suomessa –
selvitys asiantuntijanäkemyksistä**

**Ritva Toivonen
Raija-Riitta Enroth**

Helsinki, huhtikuu 2007

ISBN 978-952-5594-54-6 (NID)
ISBN 978-952-5594-55-3 (PDF)
ISSN 1455-4623 (NID)
ISSN 1796-4784 (PDF)

Pellervon taloudellinen tutkimuslaitos PTT
Pellervo Economic Research Institute PTT
Eerikinkatu 28 A
00180 Helsinki

Helsinki 2007

Toivonen, Ritva. & Enroth, Raija-Riitta. 2007. ETSIKKOAIKA: METSÄSEKTORIN TULEVAISUUS SUOMESSA – SELVITYS ASiantuntijanäkemyksistä. Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen työpapereita nro 95. 18 s. ISBN 978-952-5594-54-6 (NID), ISBN 978-952-5594-55-3 (PDF), ISSN 1455-4623 (NID), ISSN 1796-4784 (PDF).

Tiivistelmä: Sekä maailmantaloudessa että suomalaisessa yhteiskunnassa on menossa monia ja suuria muutoksia, joiden tuomiin haasteisiin metsäsektorin olisi pystyttävä nopeasti reagoimaan. Selvityksessä luodetaan 115 asiantuntijan näkemyksiä suomalaisen yhteiskunnan ja metsäsektorin muutoksista vuoteen 2015. Keskeisenä muutosvoimana asiantuntijat pitävät globalisaatiota, joka kiristää kilpailua. Suomessa kuluttajat ikääntyvät, kaupungistuvat sekä etääntyvät luonnosta, mikä heijastuu metsäsektorillekin. Globalisaation ja yhteiskunnan murroksen pelätään heikentävän Suomessa sijaitsevan metsäsektorin kilpailukykyä. Metsäsektorin kehittämiseksi peräänkuulutetaan voimakkaita ja kiireellisiä toimia, sillä alan tulevaisuuden arvioidaan ratkaistavan nyt tehtävillä valinnoilla. Uutta kasvua asiantuntijat arvelivat löytyvän lähinnä bioenergia-alan voimakkaasta laajentumisesta. Perinteisessä metsäteollisuudessa olisi monen vastaajan mielestä lisättävä asiakaslähtöisyyttä ja kehitettävä aidosti uusia tuotteita ja toimintamalleja. Yhteistyö teollisuuden eri toimialojen kanssa sai kannatusta. Metsätaloudessa merkittävänä haasteena monet vastaajat pitivät muuttuvan metsänomistajakunnan tarpeisiin sopivien palveluiden ja yleensä puun tarjontaa ylläpitävien toimien kehittämistä. Suomalaisen metsäsektorin nähtiin myös tarvitsevan uutta ja positiivista, yhteiskunnan muutoksiin vastaavaa imagoa.

Asiasanat: Metsäteollisuus, metsätalous, tulevaisuus, politiikkatoimet

Toivonen, Ritva & Enroth, Raija-Riitta. 2007. THE CHALLENGE AND THE SOLUTION: THE FUTURE OF THE FINNISH FOREST SECTOR TILL 2015 – EXPERT VIEWS. Pellervo Economic Research Institute Working Papers N:o 95. p. 18. ISBN 978-952-5594-54-6 (NID), ISBN 978-952-5594-55-3 (PDF), ISSN 1455-4623 (NID), ISSN 1796-4784 (PDF).

Abstract: A significant process of change is remodelling the Finnish society and the forestry sector. The study describes opinions of 115 Finnish experts regarding the future development of the society as a whole and the forestry sector in Finland till 2015. The interviewed forestry sector experts commonly share the opinion that the change is largely caused by globalization. In Finland, the consumers will become increasingly aged and urbanized. In general, globalization is seen more as a threat than a possibility to the competitiveness of forest industry and forestry in Finland. Therefore, many experts underline the need for fast major actions for developing the forestry sector in Finland to better serve the needs of the future society. New growth may be provided within the bio-energy sector, while the traditional forest industry was seen to be in need for truly new products and operational modes. Cooperation between industrial sectors was seen beneficial. In forestry, a challenging issue is, according to experts, maintaining the interest in forestry among the group of the increasingly heterogeneous private forest owners. Several experts also underlined that the Finnish forest sector needs a more fresh public image.

Key words: forest industry, forestry, future, policy measures

SISÄLLYSLUETTELO

TIIVISTELMÄ ASiantuntijanäkemyksiin perustuvasta selvityksestä	1
1. Tavoitteet ja toteutus	4
2. Asiantuntijoiden tulevaisuuskuva metsäsektorista 2015...5	
3. Tulevaisuuskuva vuoden 2015 yhteiskunnasta ja heijastu- mat metsäsektorille	9
4. Johtopäätökset	15
Metsäsektorin tulevaisuutta käsitteleviä tuoreita raportteja:	17

TIIVISTELMÄ ASIANTUNTIJANÄKEMYKSIIN PERUSTUVASTA SELVITYKSESTÄ

Yhteiskunta ja metsäala ovat murroksessa: Metsäsektorin tulevaisuus ratkaistaan nyt tehtävillä valinnoilla

Asiantuntijat katsovat, että käsillä on selkeä murrosvaihe sekä koko yhteiskunnassa että metsäsektorilla. Taustalla voimakkaimpana vaikuttajana nähdään kansainvälistä toimintaympäristön globalisoituminen erilaisine seuraamuksineen. Kilpailu lisääntyy tehden yhteiskunnasta arvoiltaan ”kovemman”, mikä pätee Suomeenkin. Arvioidaan, että kasvua tavoiteltaessa ekologiset rajat saattavat tulla vastaan. Tämän arvellaan ravistelevan muun muassa energiamarkkinoita voimakkaasti.

Käsillä oleva selvitys perustuu 115 asiantuntijan näkemykseen siitä, miten suomalainen yhteiskunta ja metsäsektori muuttuvat vuoteen 2015 mennessä ja miten nämä muutokset tulisi ottaa huomioon metsäsektorin kehittämisessä. Aineisto kerättiin syksyllä 2005 internet-kyselyn avulla¹. Vastaajia pyydettiin pohtimaan kysymyksiä oman henkilökohtaisten näkemyksensä, ei edustamansa organisaation kannalta. Kysely lähetettiin yhteensä 200 henkilölle (tutkijoita, opetuksen, etujärjestöjen, teollisuuden ja metsäalan organisaatioiden edustajia, metsänomistajia, myös metsäalan ulkopuolisia henkilöitä). Vastauksia saatiin 115. Suurin osa vastaajista työskenteli metsäalalla. Kyselyn tuloksia ei voida tilastollisesti yleistää mihinkään laajempaan perusjoukkoon, vaan tulokset heijastavat vastaajien henkilökohtaisia näkemyksiä.

Vastanneista asiantuntijoista moni piti varsin todennäköisenä, että seuraavien kymmenen vuoden kuluessa syntyy syvenevää yhteiskunnallista eriarvoistumista, polarisoitumista. Suomen ulkopuolella yhteiskunnallisen levottomuuden pelätään lisääntyvän. Suomen ongelmana pidetään sitä, että tärkeimmän markkina-alueemme Euroopan talous kasvaa hitaasti eikä Euroopan arvioida menestyvän erityisen hyvin kilpailussa muun maailman kanssa. Poikkeuksena on Itä-Eurooppa. Euroopan unioni säätelee asiantuntijoiden näkemysten valossa elämää tulevaisuuden Suomessa yhä voimakkaammin.

Suomessa olennaiseksi yhteiskunnan kehitystä luonnehtivaksi piirteeksi asiantuntijat näkevät kuluttajien ikääntymisen. Asiantuntijat arvioivat myös kaupungistumisen jatkuvan melko voimakkaana, ja samalla maaseutu väistämättä jatkaa tyhjenemistään. Arvelaan, että suorittaviin töihin ei löydy tekijöitä, mutta akateemisista osaajista saattaa olla

---

¹ Selvityksen aineisto on kerätty samassa yhteydessä kuin Metsäalan tulevaisuusfoorumille tehty tutkimus metsäalan osaamisesta ja puun saatavuudesta vuonna 2005. Kyselyssä käytetyt lomakkeet ovat saatavilla tutkimuksen tekijöiltä tai Metsäalan tulevaisuusfoorumista.

ylitarjontaa. Ihmisten ja pääomien liikkuvuus kasvaa selvästi nykyisestä. Tuloerojen nähdään kasvavan ja samanaikaisesti myös yhteiskunta moniarvoistuu. Kuluttajat muodostavat yhä pienempiä ryhmiä. Muutokset merkitsevät palvelujen kysynnän kasvua ja sitä, että eri asiakasryhmien erilaiset tarpeet olisi kyettävä ottamaan huomioon. Moni vastaaja katsoi, että uudet teknologiat mullistavat ja helpottavat elämää, ja tietotekniikan hyödyntäminen lisääntyy edelleen.

Asiantuntijat odottavat kuluttajien luontosuhteen muuttuvan vuosien 2005 ja 2015 välillä: Ihmiset etäännyvät pikku hiljaa luonnosta, mutta myös perustuotannosta sekä maa-seudusta ja maa- ja metsätaloudesta. Näiden kehityspiirteiden arvellaan hankaloittavan yhteiskunnallista päätöksentekoa ylipäätään. Erityisesti metsätalouteen saattaa kohdistua asiantuntijoiden näkemysten mukaan yhä erilaisempia ja keskenään yhä ristiriitaisempia tavoitteita.

Globalisaation ja yhteiskunnan murroksen nähdään pääosin heikentävän Suomessa sijaitsevan metsäsektorin kilpailukykyä ja siten alentavan metsätalouden ja -teollisuuden kannattavuutta. Asiantuntijat arvioivat, että ilman lisäinvestointeja perinteisen metsäsektorin tuotanto alenee tai ainakin kasvu pysähtyy vuoteen 2015 tultaessa. Tuotannon jalostusarvon asiantuntijoiden valtaosa tosin arveli kasvavan edelleen, eli sama määrä puuta kuin nykyäänkin jalostetaan Suomessa entistä pidemmälle ja entistä arvokkaammiksi tuotteiksi. Metsätaloudessa kannattavuuden arvellaan kuitenkin hiipuvan lähimmän kymmenen vuoden aikana, sillä asiantuntijoiden valtaosa arveli puun hinnan alenevan. Metsien puuvarannon asiantuntijat kuitenkin lähes yksimielisesti arvioivat lisääntyvän tulevilla kymmenvuotiskaudella.

Metsänomistajien kiinnostuksen metsäasioihin asiantuntijat arvioivat pysyvän melko muuttumattomana vuosien 2005 ja 2015 välillä. Muutoinkin yhteiskunnassa metsäalan kiinnostavuuden arvellaan pysyvän suunnilleen nykyisellään seuraavat kymmenen vuotta. Metsien talouskäytön hyväksyttävyyden ei arvioida erityisesti notkahtavan, vaikka metsien suojelun ja ympäristömerkityksen arvioidaan lisääntyvän selvästi. Tästä huolimatta toimia metsänomistajien kiinnostuksen ylläpitämiseen metsätaloutta kohtaan ja yleensä puun tarjontaa ylläpitäviä ja edistäviä keinoja pidetään erittäin tarpeellisina. Taustalla lienee huoli pidemmän aikavälin kehityksestä. Välittömien työpaikkojen määrän metsäsektorilla asiantuntijat arvioivat jatkavan laskuaan seuraavan kymmenen vuoden aikana.

Metsäsektorilla merkittävää uutta laajentumista asiantuntijat arvelivat löytyvän lähinnä bioenergian voimakkaasta kysynnän kasvusta, mikä tuo kasvumahdollisuuksia sekä bioenergian että alaan liittyvän teknologian valmistuksessa. Fossiilisten polttoaineiden väheneminen saattaa joidenkin arvioiden mukaan jopa kääntää uusiutuvat luonnonvarat ja näihin perustuvat materiaalit aivan uudelleen arvoitukseen. Näin saattaisi käydä

edessä olevan kymmenvuotiskauden lopulla. Tällainen kehitys olisi suotuisaa sekä Suomen metsä- että maataloussektorille. Kasvua arvioidaan löytyvän edelleen myös konsulttipalveluiden eli osaamisen viennille. Luontomatkailun arvellaan olevan kasvu-ala, mutta sen mahdollisuuksista luoda merkittävää uutta elinkeinotoimintaa on epävarmuutta.

Asiantuntijoiden näkemyksiä voi tulkita niin, että käsillä on voimakas murros ja tähän liittyvä tietynlainen etsikkoaika. Kehitys tulevina vuosikymmeninä riippuu hyvin selvästi nyt tehtävistä ratkaisuksista. Jotta tulevaisuuden metsäsektori olisi kilpailukykyinen ja positiiviset kehitysmahdollisuudet toteutuisivat, olisi asiantuntijoiden mielestä ryhdyttävä nopeasti konkreettisiin ja laajamittaisiin toimiin. Kyse ei ole yksittäisistä korjausliikkeistä vaan todellisesta uudelleensuuntautumisesta ja toimintatapojen uudistamisesta. Näitä vauhdittamaan moni asiantuntija peräänkuulutti julkiselta vallalta ja yksityisiltä toimijoilta selkeitä toimenpiteitä ja rohkeaa otetta.

Metsäteollisuudessa olisi monen vastaajan mielestä lisättävä voimakkaasti asiakaslähteisyyttä ja kehityspanoksia uusiin tuotteisiin ja toimintamalleihin: Olisi kehitettävä aidosti uusia ja uudenlaisia tuotteita ja palveluita sekä vanhoille että myös kasvumarkkinoille pitäen mielessä kuluttajien muuttuvat ja erilaistuvat tarpeet. Kemian-, metsä- ja energiateollisuuden tulisi etsiä tiiviiseen ja synergiaa tuovaan yhteistyöhön uusien tuotteiden ja toimintamallien luomiseksi. Tehokkuuden lisääminen prosesseja uudistamalla ja skaalaetuja kasvattamalla on monen asiantuntijan mielestä tärkeää, mutta ei enää yksin riittävää, minkä nähdään korostavan korkealaatuisen tutkimuksen ja innovaatioiden tärkeyttä. Tutkimuksessa ja tuotekehityksessä markkina- ja asiakasosaamisen olisi yhdistyttävä teknologian ja prosessien osaamiseen. Metsätaloudessa haasteena on muuttuvan metsänomistajakunnan tavoittaminen ja heidän tarpeisiinsa sopivien palveluiden kehittäminen ja tarjoaminen. Tämä merkitsee uudenlaisten toimintatapojen tarvetta alan organisaatioissa.

Koko metsäsektori kaipaa monen asiantuntijan näkemyksen mukaan positiivisemmän ja yhteiskunnan muutoksiin vastaavan imagon rakentamista ja viestintää. Tätä tarvitaan, jotta metsäala pysyy muuttuvassa yhteiskunnassa ja erityisesti metsänomistajien ja koulutusala valitsevien nuorten mielestä kiinnostavana. Viestinnässä tarvitaan faktojen ohella myös mielikuvia herättämään kiinnostusta. Viestintä ei voi enää olla vain tosiasioiden esille nostamista.

1. TAVOITTEET JA TOTEUTUS

Suomen metsäalan on monessa eri yhteydessä todettu olevan paraikaa murroksessa, mikä on seurausta globaalissa toimintaympäristössä, Suomen kansantaloudessa sekä yhteiskunnassa tapahtuneista ja näköpiirissä olevista muutoksista. Sitä, miten muutokset heijastuvat metsäalaan ja miten muutoksiin tulisi reagoida, on viime aikoina kartoitettu useissa eri tutkimuksissa. Esimerkiksi Metsäalan tulevaisuusfoorumi ja Metsäntutkimuslaitos ovat laatineet useita katsauksia metsäalan kehityksestä ja tulevaisuuden vaihtoehdoista.

Käsillä olevan selvityksen aineisto on kerätty osana Metsäalan tulevaisuusfoorumille tehtyä laajempaa työtä, jossa selvitettiin sitä, miten puun saatavuus voidaan turvata tulevaisuudessa ja miten metsäalan osaamista voitaisiin kehittää². Edellä mainittuun tutkimukseen sisältyi kaksi loppusyksyllä 2005 tehtyä internet-kyselyä, joista toinen käsiteli puun saatavuutta ja toinen osaamista. Puun saatavuutta ja osaamista käsittelevien kysymysten lisäksi kummassakin kyselyssä selvitettiin samoilla kysymyksillä vastaajien näkemyksiä Suomen yhteiskunnan ja metsäsektorin muutoksista seuraavan kymmenen vuoden aikana ja vastaajien näkemyksiä siitä, miten muutokset tulisi ottaa huomioon metsäalan kehittämisessä.

Asiantuntijavalintojen tavoitteena oli se, että asiantuntemuksen kirjo olisi laaja. Kysely lähetettiin yhteensä 200 henkilölle, joilta kysyttiin näkemyksiä metsäalan tulevaisuudesta sekä strukturoituja että avoimia kysymyksiä hyväksi käyttäen. Vastauksia saatiin yhteensä 115 eli vastausaktiivisuus oli aineistonkeruumenetelmään nähden erittäin korkea (57,5 %). Lomakkeet oli myös täytetty huolellisesti mukaan lukien avoimet kysymykset. Kyselyn tuloksia ei voida kuitenkaan tilastollisesti yleistää mihinkään perusjoukkoon, sillä vastaajia pyydettiin pohtimaan kysymyksiä oman henkilökohtaisen näkemyksensä eikä edustamansa organisaation kannalta.

---

² Puun saatavuutta ja osaamista käsittelevät tulokset on raportoitu julkaisussa: Enroth & Toivonen: Puun saatavuuden turvaaminen ja metsäalan osaaminen Suomessa. Asiantuntijanäkemykset kehittämistarpeista ja vaikuttamiskeinoista. <http://www.metsafoorumi.fi>.

2. ASiantuntijoiden tulevaisuuskuva metsäsektorista 2015

Vastaajat arvioivat strukturoitujen kysymysten kautta aluksi sitä, miten metsäsektori muuttuu Suomessa seuraavan kymmenen vuoden aikana eli vuoteen 2015 tultaessa. Asiantuntijat esittivät tässä vaiheessa arvionsa siitä, millaista kehityskulkua pitävät todennäköisimpänä nykytiedon ja -tilan valossa (tätä kutsutaan tässä selvityksessä ”Business-as-Usual” näkemykseksi). Tulokset kysymysvaihtoehdoittain esitetään taulukossa 1 (s. 11).

Asiantuntijoiden näkemyksistä heijastuu yleinen käsitys siitä, että maailman mittakaavassa metsäteollisuustuotteiden kulutus, etenkin paperin ja kartongin kulutus ja kysyntä jatkavat selkeää kasvua myös seuraavat kymmenen vuotta (noin vuoteen 2015). Suomessa massa- ja paperiteollisuuden tuotannon arvioidaan kuitenkin pysyvän suunnilleen 2000-luvun puolenvälin suuruisena, mutta mekaanisen metsäteollisuuden (sahateollisuuden) tuotantomäärän asiantuntijoiden enemmistö arveli alenevan vuosien 2004 - 2005 lukemista. Vaikka tuotantomäärien ei odotettu sanottavasti kasvavan, metsäteollisuuden jalostusarvon odotettiin melko yksimielisesti nousevan. Tiivistäen voidaan todeta, että asiantuntijat arvioivat siirryttävän määrällisestä kasvusta tuotteiden jalostusarvon kasvuun. Työpaikat perinteisessä metsäteollisuudessa (ja metsätaloudessa) jatkavat asiantuntijoiden näkemysten mukaan vähentymistään jatkaen siten jo vuosikymmeniä vallinneella trendillä.

Teollisuuden puunkäytön määrän asiantuntijat arvioivat pysyvän melko vakaana. Tämä on loogista verrattuna odotuksiin metsäteollisuustuotannon määrän säilymisestä vakaina. Sekä kotimaisen kuin tuontipuunkin käytön asiantuntijoiden enemmistä arvioi vakiintuvan 2000-luvun puolen välin lukemiin³.

Puun energiakäytön selvään kasvuun asiantuntijat uskovat yksimielisesti. Koko bioenergiasektori onkin asiantuntijoiden näkemysten valossa metsäalan selvin uusi kasvualue. Sekä bioenergian tuotannon että alan teknologian tuotannon ja viennin odotetaan kasvavan selvästi.

Yleisin otaksuma oli, että kotimaisen puun hakkuut vähenevät jonkin verran vuoteen 2015 mennessä. Tulos on hieman epälooginen ottaen huomioon sen, että puun käytön teollisuudessa odotetaan pysyvän ennallaan ja energiakäytön lisääntyvän. Puun reaali-hinnan samoin kuin metsätalouden kannattavuuden arvioidaan alentuvan jonkin verran

---

³ Kyselyn tekohetkellä ei ollut julkisuudessa keskustelua tai tietoa Venäjän mahdollisista aikeista nostaa puun vientitulleeja tuntuvasti, mikä nousi esille vuoden 2006 loppupuolella ja vuoden 2007 alussa.

Taulukko 1. Suomen metsäsektorin kehitys vuoteen 2015

Kehityspiirteet n = 115	Vastausten tulkinta: Merkitys/vaikuttavuus/suunta vuodesta 2005 vuoteen 2015 -/- - = vähenee/vähenee selvästi tai vähän/jonkin verran merkitystä 0 = pysyy suunnilleen ennallaan tai kohtalainen merkitys +/+ += lisääntyy/lisääntyy selvästi tai suuri/erittäin suuri merkitys
Paperin kysyntä maailmassa	++ yksimielinen näkemys
Sahatavaran kysyntä maailmassa	+ yksimielinen näkemys
Massa- ja paperiteollisuuden tuotanto Suomessa	0 mielipiteet hajautuvat jonkin verran
Mekaanisen metsäteollisuuden tuotanto Suomessa	- melko yksimielinen näkemys
Metsäteollisuustuotteiden jalostusarvo	++ melko yksimielinen näkemys
Kotimaisen puun käyttö teollisuudessa	0 mielipiteet hajautuvat jonkin verran
Tuontipuun käyttö teollisuudessa	0 mielipiteet hajautuvat jonkin verran
Puun käyttö bioenergiana	++ yksimielinen näkemys
Puun tuotanto metsätalouden keskeisenä päämääränä	0 melko yksimielinen näkemys
Puun tarjonta yksityismetsistä	0 mielipiteet hajautuvat jonkin verran
Puun reaalihintaa	- melko yksimielinen näkemys
Metsien puuston kasvu	++ yksimielinen näkemys
Metsätalouden kannattavuus	- melko yksimielinen näkemys
Vuotuiset hakkuumäärät	- melko yksimielinen näkemys
Metsänomistajien kiinnostus metsien talouskäyttöön	0 mielipiteet hajautuvat jonkin verran
Metsänomistajien kiinnostus metsäasioihin yleensä	0 mielipiteet hajautuvat jonkin verran
Metsäalan konsulttipalveluiden vienti Suomesta	+ melko yksimielinen näkemys
Metsäkoneiden ja laitteiden vienti Suomesta	++ yksimielinen näkemys
Bioenergiaan liittyvä teknologian vienti Suomesta	++ yksimielinen näkemys
Metsä- ja luontomatkailu	+ melko yksimielinen näkemys

Kansalaisten yleinen kiinnostus metsäsektoriin	0 mielipiteet hajautuvat selvästi
Poliittisten päättäjien kiinnostus metsäsektoriin	0 mielipiteet hajautuvat jonkin verran
Metsien talouskäytön hyväksyttävyyys	0 yksimielinen näkemys
Kiinnostus metsiin ilman ja veden laadun parantajina	++ yksimielinen näkemys
Suojeltujen metsien pinta-ala	+ mielipiteet hajautuvat jonkin verran
Ympäristönsuojelun painoarvo metsätaloudessa	+ mielipiteet hajautuvat jonkin verran
Metsätalouden työvoiman tarve	- melko yksimielinen näkemys
Metsäteollisuuden työvoiman tarve	- yksimielinen näkemys

vuoteen 2015 mennessä. Perusteluja eri näkemyksille ei kyselyssä selvitetty, joten näkemysten syy- ja seuraussuhteista voi tehdä vain oletuksia⁴.

Vaikka puun hinnan ja metsätalouden kannattavuuden arvellaankin alentuvan, metsänomistajien kiinnostus metsien talouskäyttöön ja metsäasioihin säilyvät asiantuntijoiden arvioiden mukaan suunnilleen nykytasolla ainakin seuraavat 10 vuotta (noin vuoteen 2015). Asiantuntijat ovat varsin yksimielisiä siitä, että metsien kasvu lisääntyy selvästi. Puun tarjontaan tällä ei kuitenkaan näyttäisi olevan vaikutusta, sillä puun tarjonnan yksityismetsistä asiantuntijat arvioivat säilyvän suunnilleen ennallaan.

Asiantuntijat ovat melko yksimielisiä siitä, että ympäristönsuojelun painoarvo metsätaloudessa samoin kuin suojeltujen metsien pinta-ala lisääntyvät. Vielä yksimielisempiä ollaan siitä, että kiinnostus metsiin ilman ja veden laadun parantajina kasvaa selvästi tultaessa vuoteen 2015.

Huolimatta odotuksista ympäristöön liittyvien asioiden voimakkaammasta korostumisesta tulevaisuuden yhteiskunnassa, moni vastaaja arvioi, että metsien talouskäytön hyväksyttävyyys samoin kuin kansalaisten ja poliittisten päättäjien kiinnostus metsäasioihin säilyvät melko muuttumattomina. Tosin näiden näkymien osalla mielipiteissä oli selvää hajautumista eivätkä näkemykset olleet läheskään yhtä yksimielisiä kuin useasta muusta asiasta.

⁴ Tuloksia arvioitaessa voi päätellä, että asiantuntijat eivät arvioineet puun energiakäytön voimakkaan kasvun tai metsäteollisuuden jalostusarvon nousun heijastuvan puun hintaan tai kysyntään kotimaassa. Olettamuksen taustalla saattaa olla näkemys siitä, että puun energiakäytön voimakas kasvu kohdistuu sellaiseen metsäbiomassaan, mikä ei lainkaan kilpaile teollisuuden puun käytön kanssa. Toinen taustalla mahdollisesti ollut näkemys voi puolestaan liittyä olettamukseen puun tarjonnan vahvistumisesta kysyntään nähden, taustalla puuvarojen lisääntyminen metsissä kysynnän kasvua nopeammin. Tuontikilpailu ei liene näkemysten taustalla, koska puun tuonin ei yleisesti odotettu sanottavasti kasvavan.

Metsä- ja luontomatkailun odotetaan kasvan jonkin verran, kun taas osaamisen ja teknologian viennin arvioidaan kasvavan selvästi. Esimerkiksi metsäalan konsulttipalveluiden vienti ja metsäkoneteknologian vienti ovat asiantuntijoiden näkemysten mukaan kasvualoja bioenergiasektorin ohella.

Kaiken kaikkiaan asiantuntijat arvioivat metsäsektorin määrällisen kasvun pysähtyvän lukuun ottamatta bioenergia-alaa. Sahateollisuuden tuotantomäärän odotettiin alenevan jonkin verran. Metsätalouden kannattavuuden ja puun käytön arvioidaan pysyvän ennallaan tai alentuvan. Asiantuntijoiden odotukset tulevasta kehityksestä voi tiivistää niin, että perinteisen metsäviennin pysyessä suunnilleen ennallaan (määrä saattaa hiipua, mutta jalostusarvo korvaa tämän) siirrytään kasvua hakemaan yhä selvemmin osaamisen ja teknologian viennistä. Kasvua syntyy myös biopolttoaineiden viennin lisääntymisestä. Perinteisen metsäsektorin rajapinnat ovat siten tulevaisuuden kasvualoja.

3. TULEVAISUUSKUVA VUODEN 2015 YHTEISKUNNASTA JA HEIJASTUMAT METSÄSEKTORILLE

Asiantuntijoilta pyydettiin vapaamuotoisia näkemyksiä siitä, miten suomalainen yhteiskunta muuttuu tultaessa vuoteen 2015, miten yhteiskunnan muutokset heijastuvat metsäsektorille ja kuinka muutosten tulisi vaikuttaa metsäalan kehittämiseen Suomessa. Nämä vapaamuotoisesti esitetyt näkemykset on koottu tiivistetyssä muodossa taulukkoon 2 (s. 16).

Kun näkemykset perustuvat yksittäisiin vapaamuotoisiin kannanottoihin, ei vastausten perusteella voi päätellä samalla tavoin kuin valintavaihtoehtoja sisältävien kysymysten kohdalla, kuinka yksimielisiä vastaajat ovat näkemyksissään. Jotkin samat näkemykset tulevasta kehityksestä ja sen edellyttämistä toimenpiteistä nousivat kuitenkin useissa vastauksissa esille. Nämä usein esille nousseet näkemykset on alla esitetty korostettuna.

- *Yhteiskunnassa jatkuu nopea globalisoituminen, mikä lisää kansainvälistä kilpailua. Kilpailu lisääntyy myös Suomessa yhteiskunnan kaikilla osa-alueilla. Toisaalta EU:n tuoma sääntely lisääntyy.*

Asiantuntijat uskovat kilpailun lisääntyvän ja tämä tekee yhteiskunnasta eräällä tavalla kovemman. Kilpailuun liittyy myös yksityistäminen: asiantuntijat esittivät arvionaan, että julkinen sektori/valtionhallinto supistuu, ja sen tehtäviä yksityistetään. Työn ja pääoman liikkuvuuden asiantuntijat odottavat lisääntyvän entisestään. Etenkin nuorten osaajien arvioidaan lähtevät Suomesta ulkomaille. Suomen kannalta erityisen ongelmallisena pidetään sitä, että meille tärkeällä markkina-alueella Länsi- Euroopassa talouden kasvun odotetaan olevan hidasta. Itä-Euroopan uskotaan säilyvän vahvemmin kasvavana talousalueena. Vastavoimaksi globaalistumiselle ja sen edustamalle vapaalle kilpailulle arvioidaan tulevan sen, että EU:n sääntely lisääntyy monissa asioissa entisestään.

- *Elinkeinorakenne kehittyy kohti palveluyhteiskuntaa.*

Asiantuntijoiden näkemysten mukaan suomalaisen yhteiskunnan elinkeinorakennetta vuoteen 2015 mennessä luonnehtii palvelusektorin kasvu. Varsinkin sosiaali- ja terveyspalveluiden kysynnän arvellaan kasvavan ja näitä siten myös tuotetaan enemmän. Myös ICT- sektorin odotetaan edelleen kasvavan, sillä esimerkiksi palveluita tuotetaan yhä enemmän sähköisesti.

- *Yhteiskunta polarisoituu ja moniarvoistuu nykyistä selvemmin. Kuluttajat ikääntyvät, kaupungistuvat ja etääntyvät luonnosta. Yksin eläminen yleistyy. Kuluttajat hajautuvat yhä pienemmiksi, erilaisiksi asiakassegmenteiksi.*

Useat asiantuntijat arvioivat tuloerojen kasvavan ja hyvinvointiyhteiskunnan heikentyvän. Tämä polarisoi yhteiskuntaa. Toisaalta asiantuntijat arvioivat, että myös moniarvoistuminen yleistyy koko yhteiskunnassa ja samalla kuluttajat jakautuvat yhä useampiin erilaisiin ”alaryhmiin”. Vihreät ja pehmeät arvot tulevat asiantuntijoiden oletusten valossa olemaan tiedotusvälineissä yhä enemmän esillä yhteiskunnan ja kuluttajakunnan rakenteen muutosten myötä.

Kaupungistumisen odotetaan jatkuvan, ja moni näki maaseudun autioitumisen lähes vääjäämättömänä kehityskulkuna. Samalla moni asiantuntija pelkäsi, että vieraantuminen luonnosta ja perustuotannosta on etenevä ilmiö, jonka seurauksena voi olla se, että mielikuvat ohjaavat metsäsektorin toimintaa ja sille asetettuja tavoitteita enemmän tiedon ja faktojen sijasta.

Yhteiskunnan rakenteen asiantuntijat arvioivat muuttuvan myös siten, että "sinkkutalouksien" määrä kasvaa, ja työn ja perheen yhteensovittaminen on vuonna 2015 vaikeampaa kuin vuonna 2005. Monien uskotaan panostavan vain työhön. Yhteiskuntaa katsotaan muuttavan senkin, että väestö ikääntyy ja työvoiman tarjonta vähenee. Etenkin suorittavan työn tekijöistä arveltiin tulevan pulaa; myös metsäalalla.

Yhteiskunnan muutosten asiantuntijat arvioivat heijastuvan metsäsektorille siten, että kilpailu metsäsektorilla kiristyy edelleen. Strukturoitujen kysymysten kohdalla luvussa 2 esitellyt mielipiteet toistui pitkälti vapaamuotoisissa vastauksissa: Etenkin heikoimmin kannattavaa vakiotuotteiden tuotantoa saattaa siirtyä pois Suomesta ja samalla metsätalouden ja metsäteollisuuden kannattavuus alenee. Ihmiset ja päätöksentekijät vieraantuvat metsäasioista samalla kuin yleensä luonnosta. Pelkona asiantuntijoiden mielestä on se, että tulevaisuudessa päätöksiä tekevät heikosti metsäasioita tuntevat henkilöt ja päätösten taustalla mielikuvilla on yhä voimakkaampi merkitys.

Vastaajien näkemys keinoista, joilla tulevaisuuden haasteista voidaan metsäalalla selviytyä eli päätyä vuonna 2015 suotuisampaan tilanteeseen kuin luvussa 2 kuvatut näkymät ovat tiivistäen 1) tiedottaminen ja paremman imagon rakentaminen, 2) metsätalouden kehittäminen (organisaatioiden toiminta yhteiskunnan ja metsänomistajarakenteen muutoksia vastaavaksi), 3) politiikan toteutuskeinojen uudistaminen ja 4) metsäteollisuuden uudistuminen ja liittoutuminen uusien toimijoiden kanssa ja T&K-toiminnan uudistaminen.

Melko usea asiantuntija katsoi, että yhteiskunnan muutokset pakottavat kehittämään ja uudistamaan metsäalan imagoa. Näkemystä perusteltiin esimerkiksi siten, että informaatiotulvassa asiallista tiedotusta olisi lisättävä, mutta ”huomiotaloudessa tarvitaan huomion herättämistä” eli myös mielikuviin perustuvaa tiedotusta tarvittaisiin enemmän kuin nykyisin. Olisi lisäksi tunnettava paremmin se, millaisena metsäsektori näyttäytyy alan ulkopuolella ja ulkopuolisten silmin.

Metsätalouden kehittämisessä esille nousivat keskeisinä keinoina tehokkuuden lisääminen etenkin metsänhoidossa ja neuvonnan lisääminen ja neuvontaan liittyvien toimintatapojen uudistaminen alan organisaatioissa. Moni asiantuntija katsoi, että metsänomistajille olisi tarjottava lisää neuvontaa ja etenkin erilaisten omistajien erilaisten tarpeiden ja elämäntilanteen mukaan räätälöityä neuvontapalvelua. Neuvonnan kehittäminen on merkittävä haaste ja tämä asettaa haasteita organisaatioille ja alan ammattilaisille: Metsäammattilaisille ehdotettiin esimerkiksi osaamisvalikoimaan vankempia psykologisia ja sosiaalisia taitoja ja koulutusta näissä.

Politiikan toteuttamisessa moni asiantuntija peräänkuulutti hyvin konkreettisia ja uusia toimia metsätalouden ja teollisuuden kannattavuuden nostamiseksi: Ehdotukset sisälsivät esimerkiksi seuraavanlaisia toimia:

- ”Suomelle olisi perustettava metsäministeriö.”
- ”Kilpailukykyä metsäteollisuudessa ja -taloudessa olisi edistettävä verohuojenuksin.”
- ”Metsäpolitiikan tekijöiltä tarvitaan nopeasti konkreettisia toimenpideohjelmiä kilpailuvyvyn edistämiseksi sekä metsätaloudessa (KMO) että metsäteollisuudessa.”

Bioenergian tuotantoon ehdotettiin tuntuja lisäinvestointeja, koska bioenergia nähtiin selkeimmin uutena potentiaalisen kasvun alueena.

Metsäteollisuuden liiketoimintatapoihin sekä tutkimukseen ja tuotekehitykseen katsottiin myös tarvittavan selvää muutosta niin, että asiakaslähtöisyys toteutuu käytännössä ja pystytään kehittämään todella uusia tuotekonsepteja ja teknologioita. Uudet liiketoimintamallit ja tuotekonseptit edellyttävät monen vastaajan mielestä yhteistyötä monien eri toimialojen kesken. Uusia tuotteita ehdotettiin myös kehitettäväksi uusillekin markkinoille. Myös se näkemys nousi esille, että uudet kasvumarkkinat ja halvatkin tuotteet voivat olla vaihtoehto, jos nämä kannattavat. Kaikkea huomiota ei tulisi suunnata kallisten huipputuotteiden tuotantoon ja kehittämiseen.

Seuraavassa on joitakin esimerkkejä esille nostetuista kehittämiskeinoista tai tavoitteista:

- ”Metsäteollisuus, kemianteollisuus ja energiateollisuus on saatettava tiiviiseen yhteistyöhön uusien tuotteiden ja konseptien kehittämiseksi.”
- ”Tarvitaan uusia, pitkälle jalostettuja tuotteita ja huipputekniikkaa.”
- ”Suomeen on luotava kansainvälisesti korkeatasoinen ja kansanvälinen metsäalan osaamis- ja kehittämiskeskittymä.”
- ”T&K-toimintaa tarvitaan reippaasti lisää: on luotava jotain todella uutta eikä vain tyydyttävä parantamaan olemassa olevan tuotannon tehokkuutta ja teknologiaa, vaikka tehokkuudenkin nostamista tarvitaan.”
- ”On kehitettävä tuotteita, jotka menestyvät kasvavillakin markkinoilla, esim. Kiinassa eikä vain Länsi-Euroopassa.”
- ”Metsäteollisuuden tulisi kehittyä energiayliomavaraiseksi.”

Taulukko 2. Asiantuntijoiden näkemyksiä yhteiskunnan muutoksista, vaikutuksista metsäsektoriin ja kehittämistoimenpiteistä.

YHTEISKUNTA JA SEN MUUTOKSET	METSÄSEKTORI SUOMESSA: Miten yhteiskunnan muutokset heijastuvat? Mitä ehdotetaan toimenpiteiksi?
<p>Kuluttajat, ihmisten luontosuhde, ympäristö ja energia</p> <ul style="list-style-type: none"> -Ikääntyminen ja urbanisoituminen lisääntyvät. -Moniarvoistuminen, polarisoituminen kuluttajien keskuudessa lisääntyy. -Kuluttajat ja kansalaiset yhä pinnallisempia - toisaalta tietyt ryhmät entistä kriittisempiä. -Brändiuskollisuus heikkenee. -Vapaa-aika on entistä tärkeämpää myös kulutuskohteena. -Halutaan älykkäitä, mutta helppokäyttöisiä tuotteita. -Oikeasta luonnosta etäännyttään myyttien ja mielikuvien maailmaan. -Luonto ja metsät enemmän viihtymisilmiö kuin työn ja talouden tukijalka. - Fossiilisen energian saatavuus vähenee. - Energian hinta nousee. - Energian ympäristövaikutuksiin kiinnitetään lisää huomiota. 	<p>Vaikutukset metsäsektorilla</p> <ul style="list-style-type: none"> -Ihmiset vieraantuvat metsäasioista. -Suojeluarvot painottuvat. -Päätöksentekijät ja kuluttajat etäännyvät metsätalouden käytännöstä. -Metsäalan todellinen arkipäivä jää hämäräksi ja korvautuu mielikuvilla ja romanti-soiduilla näkemyksillä: ”Aletaan palvoa justeriaikaa ja suurten ikäluokkien nuoruuden aikaisia asioita ja ilmiöitä, mm. museoita syntyy lisää. Metsureista Suomelle uusi sankariryhmä, kun veteraanit siirtyvät kokonaan ajasta iäisyyteen.” -Moniarvoistuminen vaikeuttaa päätöksentekoa: yhä useampi erilainen ja ristiriitainen tavoite otettava huomioon. - Muille kuin puuntuotannollisille arvoille tulee lisää kysyntää - voi tarjota elinkeinomahtoisuuksia. -Luontomatkailusta ei kuitenkaan haluta maksaa. -Taajamametsien hoito paranee, talousmet-

<p>- Muutokset energian tarjonnassa vaikuttavat yhteiskunnan rakenteisiin Euroopassa.</p> <p>- Uusiutuvan energian arvostus kasvaa, tällöin muutenkin uusiutuvien luonnonvarojen arvostus saattaa kasvaa. Alkutuotannonkin arvostus saattaa kääntyä kasvuun?</p>	<p>sien automatisoituu</p> <p>- Bioenergian kysyntä kasvaa selvästi.</p> <p>Mitä tehtävissä metsälalla</p> <p>-Avointa, moniarvoista ja silti taloussidonnaista metsäpolitiikkaa</p> <p>-Muutokseen mukaan!</p> <p>-Erilaisia tuotteita ja palveluita erilaisille ryhmille niin, ettei synny ristiriitoja metsän eri käyttömuotojen välille.</p> <p>-Panostusta metsänomistajien neuvontaan</p> <p>-Asiakaslähtöisyyttä kaivataan metsätaloudessakin.</p> <p>-Metsäammattilaisille lisää sosiaalisia ja psykologisia taitoja</p> <p>-Metsänomistajille lisää toiminnallista vapautta</p> <p>-Metsien talouskäytön hyväksyttävyyden varmistettava</p> <p>-Metsälän imago nostettava</p> <p>-Tunnetta mukaan viestintään</p> <p>-Bioenergian tuotantoon ja teknologiaan panostettava</p>
<p>Työvoima</p> <p>-Työvoiman tarjonta vähenee.</p> <p>-Tuontityövoimaan on turvauduttava.</p>	<p>Vaikutukset metsäsektorilla</p> <p>-Metsälalla työvoimasta puutetta tietyissä asioissa, etenkin suorittavissa töissä.</p> <p>-Toisaalta työvoiman tarve kokonaisuutena metsälalla vähenee.</p> <p>Mitä tehtävissä metsälalla</p> <p>-Hyvä työnantajapolitiikka ja vastuullisuus, yhteiskuntavastuun lisääminen yrityksissä</p> <p>-Metsälän imago olisi korotettava ja tehävä ala houkuttelevaksi nuorille.</p> <p>-Käytännön tehtäviin koulutusta ja kiinnostuksen herättelyä</p>
<p>Kansainvälinen toimintaympäristö ja sen vaikutukset Suomessa</p> <p>- Globalisaatio etenee vääjäämättä. Sen aiheuttamista muutoksista esiin nousi lähinnä (Suomen kannalta) negatiivisia vaikutuksia:</p> <p>*Suomi joutuu muuttamaan kriisien kautta..</p>	<p>Vaikutukset metsäsektorilla</p> <p>- Suomen metsäsektori ajautuu kilpailukyvyttömämmäksi, yritykset siirtyvät (osin) pois Suomesta.</p> <p>- Metsäteollisuuden tehtaot siirtyvät sinne missä kuluttajat ja raaka-aineetkin ovat.</p> <p>- Metsäsektori Suomessa marginalisoituu.</p> <p>-Kilpailu metsälalla lisääntyy joka suh-</p>

<p>*Pääoma ja ihmiset liikkuvat entistä enemmän.</p> <p>*Nuoret muuttavat suoraan ulkomaille.</p> <p>*Tuloerot kasvavat, yhteiskunta polarisoi- tuu.</p> <p>*Väestö keskittyy muutamaa suureen keskukseen.</p> <p>*Osa suomalaisista syrjäytyy väistämättä.</p> <p>*Maaseutu jatkaa autioitumista.</p> <p>**"Ei hyvältä näytä, mutta ehkä 10 vuotta vielä keikutaan."</p> <p>- Eurooppa on tärkein markkina-alue Suomelle, mutta sen talous kasvaa hitaim- min.</p> <p>- Eurooppa taantuu.</p> <p>- Itä-Euroopan merkitys kasvaa.</p> <p>- Sääntely muuttuu, mutta mielipiteissä vaihtelua suunnasta. Useimmin esitetty näkemys oli, että EU:n ohjaus lisääntyy. Toisaalta myös seuraava näkemys esitet- tiin: "Vapausasteet kasvavat, sääntely vä- henee."</p>	<p>teessa, mutta etenkin bulkkituotteiden kohdalla.</p> <p>-Julkinen sektori/valtionhallinto supis- tuu, sen tehtäviä osin yksityistetään.</p> <p>-Yrittäjyyteen perustuvat toimintamallit lisääntyvät.</p> <p>Mitä tehtävissä metsäalalla</p> <p>-Kansainvälistymistä on lisättävä.</p> <p>-Osaaminen, tehokkuus, tuottavuus ja kes- tävyys nousevat avainsanoiksi.</p> <p>-Tuotekehitys on turvattava.</p> <p>-Erikoistuminen, pitkälle jalostetut erikois- tuotteet</p> <p>-"Jalostusarvo nousuun ja pian!"</p> <p>-Uusien tuotteiden määrätietoinen ja en- nakkoluuloton kehittäminen</p> <p>-Pitkälle jalostettuja tuotteita huipputekni- kalla – "Tämä voi pitää Suomen edes jo- tenkin asuttuna."</p> <p>-Perinteistä teollisuutta pidettävä yllä, sillä se voisi pitää infrastruktuurin maaseudulla kunnossa.</p> <p>-Metsäalan organisaatioiden tuottavuutta, tehokkuutta ja kannattavuutta lisättävä.</p> <p>-Metsätalouden taloudellista tehokkuutta kasvatettava</p> <p>- Poliitiikkatoimin vauhditettava metsäta- louden kehitystä</p> <p>- "Tavaratuotannon lisääminen tärkeämpää kuin turisteille pökkurointi."</p> <p>-Tuotantoa kehitettävä asiakaslähtöisesti</p> <p>-Paikallisuuteen perustuvia pienyrityksiä</p> <p>-Soveltavaa tutkimusta, innovaatioita, tut- kimus ja käytäntö entistä lähemmäs toisi- aan</p> <p>- "Saatava huippututkimusta globaalistikin tarkastellen"</p> <p>-Suomeen on synnyttävä kansainvälinen metsäalan osaamis- ja kehittämiskeskitty- mä.</p> <p>-Osaamista kehitettävä vientituotteeksi</p> <p>-Eri teollisuudenalat tiiviiseen yhteistyö- hön, esim. metsä-kemia-energia</p>
---	--

4. JOHTOPÄÄTÖKSET

Metsäsektori on murroksessa. Tässä selvityksessä kyselyyn vastanneet asiantuntijat näkivät sekä maailmantaloudessa että suomalaisessa yhteiskunnassa olevan paraikaa menossa useita ja nopeita muutoksia, joihin metsäsektorin olisi pystyttävä reagoimaan niin, että kehitys tulevaisuudessa on suotuisa. Keskeisenä muutosvoimana asiantuntijat näkevät globalisaation, jonka arvioidaan vielä voimistuvan. Globalisaatio on asiantuntijoiden mielestä kiristänyt kilpailua maailmanmarkkinoilla ja siksi yritykset ovat joutuneet hakemaan kilpailukykyä ja menestystä siirtämällä tuotantoaan maihin, joissa tuotantokustannukset ovat matalammat kuin Suomessa.

Tarkasteltaessa tämän selvityksen asiantuntijoiden arvioita kehityksestä vuosien 2005 ja 2015 välillä huomionarvoista on se, että vastaajat ovat varsin yksimielisiä metsäsektorin tulevasta kehityksestä. Heidän näkemyksensä tulevaisuudesta voi tiivistää seuraavasti: Perinteisten metsäteollisuustuotteiden tuotantomäärä säilyy Suomessa korkeintaan nykytasolla tai hiipuu hieman. Metsien muiden kuin perinteisten käyttömuotojen merkitys kuitenkin kasvaa.

Metsätalouden harjoittamisessa asiantuntijoiden näkemys viittaa siihen, että suurimmat muutospaineet ovat vasta tulossa: mm. metsätalouden kannattavuuden arvioitiin heikentyvän, metsänomistajien kaupungistuminen ja samalla vieraantumisen luonnosta voimistuvan. Lisäksi arvioitiin, että metsätyövoiman kysyntä ylittää tarjonnan suurten ikäluokkien jäädessä eläkkeelle. Kun metsätalouden - ja teollisuuden työpaikkojen kokonaismäärä ei kuitenkaan kasva, korkeasti koulutettuja saattaa alalla olla tulevaisuudessa liiaksikin. Metsien suojelumäärän odotetaan lisääntyvän. Nämä kehityspiirteet nähdään uhkana puun saatavuudelle; ja siksi puun tarjonta on vaarassa vähentyä, vaikka asiantuntijat varsin yksimielisesti arvioivatkin metsien puumäärän lisääntyvän edelleen. Kaiken kaikkiaan voi todeta, että asiantuntijoista moni arvioi muutoksien metsäsektorin toimintaympäristössä merkitsevän jopa vakavia ongelmia metsäsektorille, jos muutoksiin ei osata reagoida ajoissa.

Kun Suomen kansantalous ja metsäsektori ovat yhä edelleen erittäin riippuvia metsäteollisuuden menestymisestä, edellä esitetty asiantuntijoiden näkemyksistä muodostuva tulevaisuuskuva voisi merkitä metsäteollisuuden ja metsätalouden asteittaista taantumista. Selvityksen asiantuntijat ovat kuitenkin optimistisia: moni arveli, että määrällisen kasvun pysähtyminen pystytään Suomessa korvaamaan laatua ja jalostusastetta nostamalla. Samoin he arvioivat, että konsulttipalveluiden ja metsäkoneiden ja laitteiden vienti (ja siten tuotanto) kasvavat.

Uusia mahdollisuuksia metsäsektorilla tarjoavat etenkin puun käytön lisääntyminen bioenergiana sekä metsä- ja luontomatkailun kasvu. Positiivista kehitystä edustaa myös vastaajien näkemys siitä, että kiinnostus metsiin ilman ja veden laadun parantajana tulee selvästi kasvamaan. Tämä saattaa olla myönteistä koko metsäalan imagolle.

Puuttumatta yksityiskohtaisesti vastaajien vapaamuotoisiin kommentteihin keinoista, joilla tulevaisuuden haasteista voidaan selviytyä ja päätyä yllä esitettyyn myönteiseen kehitykseen voidaan todeta, että tärkeimmiksi keinoiksi asiantuntijat nostivat tiedottamisen (eräänlaisen myönteisen metsäbrändin rakentamisen), metsäpolitiikan keinot ml. verotus ja metsänomistajien neuvonnan kehittäminen sekä metsäteollisuuden toimintatapojen uudistamisen ja tutkimukseen satsaamisen. Keinot ovat erittäin laaja-alaisia ja sivuavat muitakin sektoreita kuin metsäsektoria. Tämä merkitsee sitä, että tarvitaan tiiviimpää yhteistyötä metsä- ja siihen liittyvien sektoreiden kesken. Esimerkkejä ovat metsäsektorin ja ympäristö- sekä energiasektorien välinen yhteistyö vaikkapa tuotekehityksessä ja palveluiden tarjonnassa.

Metsäalaa on usein moitittu konservatiiviseksi ja sen toimijoita haluttomiksi muutoksiin. Tämän selvityksen perusteella alan asiantuntijat ovat kuitenkin yksimielisiä paitsi tulevan kehityksen linjoista niin myös siitä, että tällä hetkellä tarvitaan todellisia ja voimakkaita uudistuksia niin tuotteissa kuin toimintamalleissakin. Vain muutaman asian korjausliike ei ole riittävä. Asiantuntijoiden yksimielisyys tilanteesta merkinnee sitä, että on olemassa hyvät edellytykset päästä yksimielisyyteen myös keinoista, joilla muutoksia saadaan toteutetuksi ja luoduksi konkreettista uutta niin tuotannossa, markkinoinnissa kuin muussakin toiminnassa.

Tässä tutkimuksessa kehitystä arvioitiin vuoteen 2015 mennessä. Vuosia tähän ajankohtaan on jäljellä vähän. Metsäsektorilla muutosten vaikutukset esimerkiksi metsien hoidossa tai uusien tuotteiden kehittämisessä kaupallisiksi myyntiartikkeleiksi näkyvät vasta pitkällä aikajänteellä. Siksi muutoksilla, joiden avulla tulevaisuuden haasteista selviää menestyksekkäästi, on kiire. Käsillä on metsäsektorin etsikkoaika.

METSÄSEKTORIN TULEVAISUUTTA KÄSITTELEVIÄ TUOREITA RAPORTTEJA:

Enroth, Raija-Riitta ja Toivonen, Ritva. 2006. Puun saatavuuden turvaaminen ja metsäalan osaaminen Suomessa. Asiantuntijanäkemyksiä kehittämistarpeista ja vaikuttamiskeinoista. Joensuun yliopisto, Metsäalan tulevaisuusfoorumi 2006. www.metsafoorumi.fi/tietoa.htm

Hetemäki, L., Harstela, P., Hynynen, J., Ilvesniemi, H. ja Uusivuori, J. (toim.) 2006. Suomen metsiin perustuva hyvinvointi 2015. Katsaus Suomen metsäalan kehitykseen ja tulevaisuuden vaihtoehtoihin. Metsäntutkimuslaitoksen työraportteja 26. www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2006/

Maa- ja metsätalousministeriö. Metsäsektorin tulevaisuuskatsaus – Metsäneuvoston linjaukset metsäsektorin painopisteiksi ja tavoitteiksi. Maa- ja metsätalousministeriö 11/2006. ISBN 952-453-295-6.

PELLERVON TALOUDELLINEN TUTKIMUSLAITOS PTT

Pellervo Ekonomiska Forskningsinstitut
Eerikinkatu 28 A, 00180 Helsinki, Finland
puh. (09) 348 8844, telefax (09) 3488 8500
sähköposti: econ.res@ptt.fi, www.ptt.fi

Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen julkaisuja, publikationer, Publications

19. Perttu Pyykkönen. 2006. Factors affecting farmland prices in Finland
18. Vesa Silaskivi. 2004. Tutkimus kilpailuoikeuden ja maatalouden sääntelyn yhteensovittamisesta
17. Aki Kangasharju. 1998. Regional Economic Differences in Finland: Variations in Income Growth and Firm Formation.
16. Pertti Kukkonen. 1997. Rahapolitiikka ja Suomen kriisi

Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen raportteja, forskningsrapporter, Reports

201. Meri Virolainen – Panu Kallio – Philip Abbott. 2006. Implications of export subsidy removal for the Finnish and EU dairy sectors
200. Pasi Holm - Jaakko Kiander - Timo Rauhanen - Matti Virén. 2007. Elintarvikkeiden arvonlisäverokannan alentamisen vaikutukset
199. Erno Järvinen – Anna-Kaisa Rämö – Harri Silvennoinen. 2006. Energiapuun tuotanto ja markkinat: Metsänomistajakysely
198. Janne Huovari – Jaakko Kiander - Raija Volk. 2006. Väestörakenteen muutos, tuottavuus ja kasvu
197. Anssi Rantala. 2006. Growth of new firms: Evidence from Finland 1996-2003
196. Timo Rauhanen – Ari Peltoniemi. 2006. Elintarvikkeiden ja ruokapalveluiden arvonlisäverotus EU:ssa ja Suomessa. VATT-tutkimuksia 122.
195. Pasi Holm – Jukka Jalava – Pekka Ylöstalo. 2006. Työttömien työkyky vuonna 2005. Työpoliittinen tutkimus 308., työministeriö
194. Marko Mäki-Hakola – Mikko Toropainen. 2005. Metsien suojelun vaikutukset tuotantoon ja työllisyyteen – Alueellinen ja valtakunnallinen panos-tuotosanalyysi

Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen työpapereita, diskussionsunderlag, Working Papers

94. Jukka Jalava - Matti Pohjola. 2007. The roles of electricity and ICT in growth and productivity: Case Finland
93. Arto Kokkinen - Jukka Jalava – Riitta Hjerppe - Matti Hannikainen. 2007. Catching-up in Europe: Finland's convergence to Sweden and EU15
92. Petri Soppi - Raija Volk. 2007. Julkisen palvelutuotannon kilpailuttaminen taloudellisesta näkökulmasta – Katsaus kansainvälisiin kokemuksiin
91. Pasi Holm. 2007. Matalan tuottavuuden työn tukimallin laajentaminen alle 26-vuotiaisiin
90. Kalle Laaksonen – Petri Mäki-Fränti – Meri Virolainen. 2006. Mauritius and Jamaica as Case Studies of the Lomé Sugar Protocol
89. Kalle Laaksonen – Petri Mäki-Fränti – Meri Virolainen. 2006. Lomé Convention, Agriculture and Trade Relations between the EU and the ACP Countries in 1975-2000
88. Terhi Latvala – Erno Järvinen – Harri Silvennoinen. 2007. Bioenergiaa pelloilta – Maa- ja metsätilan omistajien halukkuus viljellä peltobio-massaa
87. Toppinen, A, Toivonen, R., Järvinen, E., Goltsev, V., Tatti, N. & Mutanen, A. 2007 Business environment and strategies of wood industry companies in Leningrad and Vologda regions – results from a pilot study
86. Janne Huovari – Petri Mäki-Fränti – Raija Volk.. 2006. Alueellisten asuntomarkkinoiden kehitys vuoteen 2009
85. Meri Virolainen. 2006. Implications of changes in the Russian agro-food sector and effects of Russia's likely membership of the WTO on Finland